

JACEK BOLEWSKI SJ

POCZĄTEK W BOGU

Jedność dziewiczego i niepokalanego poczęcia

Wydawnictwo WAM • Księża Jezuici
Kraków 1998

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
------------------------	---

CZĘŚĆ PIERWSZA: PANORAMA PROBLEMU

I. Protesty protestanckie	17
--	-----------

1. Pod wpływem Oświecenia	18
1.1. Religia znoszona w filozofii	19
1.2. Teologia oderwana od historii	27
1.3. Teologia znoszona w mitologii?	36
1.4. Teologia znosząca Skład Apostolski?	41
2. Dalsze koleje krytyki	45
2.1. Krytyczna egzegeza biblijna	46
2.1.1. Forma opowieści o zrodzeniu Jezusa	46
2.1.2. Tło idei dziewiczego zrodzenia Jezusa	49
2.1.3. Dzieje teologumenonu	54
2.2. Krytyka historii dogmatu	58
2.3. Krytyczna teologia dogmatyczna	64
3. Protest Karla Bartha	67
3.1. Cud Świętej Nocy jako znak	68
3.2. Sens znaku dziewiczego zrodzenia	71
3.2.1. Dziewicze a niepokalane poczęcie	71
3.2.2. Znak poczęcia z Ducha Świętego	74
3.3. Otwarta perspektywa	76

II. Reakcja katolicka	78
--	-----------

1. Przed <i>Vaticanum II</i>	79
1.1. Katolickie Kontr-Oświecenie?	79

1.2. Stopnie powrotu do źródeł	85
1.2.1. Próby „krytycznej” biografii	87
1.2.2. Próba krytyki literacko-historycznej	90
1.2.3. Krytyczna egzegeza w duchu wiary	94
1.3. Kontrowersje przedsoborowe	100
1.3.1. Nowe głosy o dziewiczym narodzeniu	100
1.3.2. Reakcja w kontekście Soboru	106
2. Od-nowa po <i>Vaticanum II</i>	110
2.1. Wokół <i>Katechizmu holenderskiego</i>	111
2.1.1. Katechizm z poprawkami	111
2.1.2. Szczegóły dyskusji	114
2.2. Kolejne sytuacje konfliktowe	122
2.2.1. Kroki dyscyplinarne	122
2.2.2. Próby kompromisu	126
2.3. Nowe katechizmy	132
2.3.1. <i>Katechizm dorosłych</i>	132
2.3.2. <i>Katechizm Kościoła</i>	135
III. W perspektywie ekumenicznej	140
1. Prace wspólnotowe	141
1.1. Deklaracje wspominające Maryję	141
1.2. Przykład ekumenicznej egzegezy	145
1.2.1. Maryja w ujęciu historyczno-krytycznym	146
1.2.2. Tradycje o dziewiczym poczęciu	150
1.3. Inne inicjatywy ekumeniczne	161
1.3.1. W duchu metody historyczno-krytycznej	162
1.3.2. Pod znakiem Maryi	166
2. Problemy indywidualne	170
2.1. Katolickie granice ekumenizmu?	170
2.1.1. Laurentin kontra Brown	170
2.1.2. Brown kontra Laurentin	176
2.1.3. Otwarte problemy	182
2.2. Granice protestanckie	189
3. Od problemu do tajemnicy	194
3.1. Świadcstwo prawosławne	194
3.2. Otwarta perspektywa katolicka	198
3.2.1. Tajemnica Syna Bożego	198
3.2.2. W świetle Zmartwychwstania	203

CZEŚĆ DRUGA: GŁĘBIA TAJEMNICY

IV. W świetle Symboli wiary	211
1. Kwestie hermeneutyki	212
1.1. Dogmat i jego interpretacja	213
1.2. Interpretacja Pisma	220
1.3. Piotrowy klucz do hermeneutyki	230
2. Symbole wiary na tle Pisma	236
2.1. Różnice w Symbolach	236
2.2. Zróżnicowany język Nowego Testamentu	240
3. Pismo Święte na tle Tradycji	246
3.1. „Odkrycie” związane z J 1,13	246
3.2. Odkrywanie nowych aspektów J 1,13	252
3.3. Świadectwo Tradycji i Ewangelii	259
3.4. Zrodzenie Syna według Jana	270
V. W świetle symboliki Ewangelii	275
1. Maryja symbolizująca	276
1.1. Maryjna hermeneutyka	276
1.2. Symbolika zdarzeń z początku	282
2. Fakt i symbol dziewiczego poczęcia	288
2.1. Historyczne echa faktu w Ewangelii	288
2.2. Różne interpretacje	291
2.3. Symbolika poczęcia Jezusa	295
3. Ambivalentny znak początku	301
3.1. Znak Panny z Dzieckiem	301
3.2. <i>Początek znaków</i>	304
3.3. Znak nowego stworzenia	312
VI. Objawienie w ewolucji	319
1. Nowe stworzenie i Zmartwychwstanie	320
1.1. Oczekiwania starotestamentowe	320
1.2. Sens wypełnienia w Jezusie	325
1.3. Nowe stworzenie – początek z Ducha Świętego	329
2. Nowe przymierze i poznanie Boga	330
2.1. Poznanie Boga w Duchu	330

2.2. Poznanie Syna przez Wcielenie	332
2.3. Duchowe ojcostwo	337
3. Początek stworzenia w Mądrości	342
3.1. Nowe objawienie w stworzeniu	342
3.2. Początek w nowym spojrzeniu	345
4. Chrystus Jezus w ewolucji świata	348
4.1. Przychodzenie Słowa na świat	348
4.2. Ewolucyjna wizja Wcielenia	353
4.3. Dziewicze poczęcie w ewolucji	358
VII. Wymiary początku w Bogu	366
1. Poczęcie dziewicze – niepokalane	366
1.1. Dzieje powiązania	366
1.2. Dzieje poczęcia-zrodzenia z Boga	371
2. Niepokalane Poczęcie w Bogu	375
2.1. Odkrycie św. Maksymiliana Marii	375
2.2. Wyjaśnienie sensu <i>Filioque</i>	380
2.3. Dopełnienie <i>Spirituque</i>	385
2.4. Początek w świetle Prologu	391
3. Objawienie Początku – Boga	395
3.1. Znaki Początku	395
3.2. Święty początek w Chrystusie	400
3.3. Jedność w Duchu Świętym	405
Końcowe uwagi	411
Wykaz skrótów	414
Bibliografia	417
Indeks osobowy	425